

RC "ZELDA"

Nr. 2012-2-125

17.09.2012

LATVIJAS REPUBLIKAS TIESLIETU MINISTRIJA

Brīvības bulvāris 36, Rīga, LV-1536; tālrunis: 67036801, 67036716, 67036721
Fakss: 67210823, 67285575; e-pasts: tm.kanceleja@tm.gov.lv

10-09-2012

Nr.

1-11/3342

Rīgā

Uz 03.07.2012. Nr.2012-1-93

Saeimas Juridiskajai komisijai

Jēkaba ielā 11

Rīgā, LV-1811

**Saeimas Cilvēktiesību un
sabiedrisko lietu komisijai**

Jēkaba ielā 11

Rīgā, LV-1811

**Biedrība „Resursu centrs cilvēkiem
ar garīgiem traucējumiem „ZELDA””**

Mārupes ielā 4-31

Rīgā, LV-1002

*Par grozījumiem Civillikumā un Civilprocesa
likumā*

Tieslietu ministrijā 2012.gada 4.jūlijā tika saņemts biedrības „Resursu centrs cilvēkiem ar garīgiem traucējumiem „ZELDA”” (turpmāk – ZELDA) 2012.gada 3.jūlija iesniegums, kurā izteikti priekšlikumi likumprojektam „Grozījumi Civillikumā” (Saeimas reģ. Nr.53/Lp11) un „Grozījumi Civilprocesa likumā” (Saeimas reģ. Nr.66/Lp11). Minētais iesniegums bija adresēts arī Saeimas Juridiskajai komisijai un Saeimas Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijai.

Lai gan priekšlikumu attiecīgajiem likumprojektiem iesniegšanas termiņš ir pagājis (š.g. 5.jūlijs) un Tieslietu ministrija minētajā termiņā tos jau bija sagatavojusi un iesniegusi, Tieslietu ministrija š.g. 20. un 26.jūlijā, piedaloties Labklājības ministrijas, Rīgas bāriņtiesas, Tiesībsarga biroja, Ģenerālprokuratūras, Veselības ministrijas, ZELDA pārstāvjiem un Ārlietu ministrijas Ministru kabineta pārstāvim starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās, pārrunāja ZELDA iesniegtos priekšlikumus likumprojektam „Grozījumi Civillikumā” un „Grozījumi Civilprocesa likumā” pirms trešā lasījuma. Minētajās sanāksmēs tika pārrunāti visi ZELDA priekšlikumi un panākta vienošanās par visiem izteiktajiem priekšlikumiem. Dalībnieki vienojās, ka daļa no izteiktajiem priekšlikumiem nav saistīti ar likumprojekta normu precizēšanu, bet būtu atstājama

risinājumam tiesu praksē. Turklāt vairāki izteiktie priekšlikumi jau bija iekļauti tieslietu ministra iesniegtajos priekšlikumos likumprojektam „Grozījumi Civillikumā” un „Grozījumi Civilprocesa likumā” pirms trešā lasījuma. Dažus priekšlikumus sanāksmes dalībnieki neatbalstīja. Tomēr sanāksmes dalībnieki atzina par nepieciešamu atbalstīt vairākus būtiskus priekšlikumus par attiecīgajiem likumprojektiem. Šie priekšlikumi ir vērsti uz to, lai panāktu efektīvāku rīcībnespējas regulējuma normu savstarpējo saderību, kā arī lai nošķirtu pagaidu aizgādības institūtu no rīcībnespējas ierobežošanas institūta.

Tāpēc lūdzu Saeimas Juridisko komisiju vērtēt iespēju virzīt šādus priekšlikumus **likumprojektam „Grozījumi Civillikumā”:**

1) izteikt 360.panta ceturto daļu jaunā redakcijā:

„Aizgādnis nodrošina aizgādībā esošās personas kopšanu, neuzliekot tomēr aizgādņim pienākumu pašam kopt aizgādībā esošo personu”.

Panta precizēšana nepieciešama, lai būtu skaidrs, ka aizgādņim nav pašam jākopj persona, bet jāorganizē aizgādībā esošās personas kopšana.

2) izteikt 364.² pantu šādā redakcijā:

„**364.**² Personai, kurai ir garīga rakstura vai citi veselības traucējumi un kura nespēj saprast savas darbības nozīmi vai to vadīt, tiesa var nodibināt pagaidu aizgādību bez rīcībnespējas ierobežojuma Civilprocesa likuma noteiktajā kārtībā, ja:

- 1) tas steidzami nepieciešams personas interesēs;
- 2) traucējumi ir pārejoša rakstura;
- 3) persona ar savu aktīvu darbību nespēj radīt sev kaitējumu.

Tiesa pagaidu aizgādību nodibina uz laiku, kas nepārsniedz divus gadus.

Pagaidu aizgādību nodibina, ja tas ir vienīgais veids kā aizsargāt personas intereses.

Tiesa, nodibinot pagaidu aizgādību, noteic aizgādņa pienākumu vest tikai noteiktas lietas. Noteiktu lietu vešana saistāma ar personas neatliekamu lietu kārtošanu vai personas pamatvajadzību vai apkopšanas nodrošināšanu.

Pagaidu aizgādņi iecel bāriņtiesa.”

Sanāksmes dalībnieki vienojās, ka gan garīga rakstura, gan veselības traucējumu dēļ varēs gan nodibināt pagaidu aizgādību, gan arī ierobežot personas rīcībnespēju. Tomēr ir nepieciešams skaidri nošķirt gadījumus, kad personai būtu ierobežojama rīcībnespēja un kad ir nodibināma pagaidu aizgādība bez rīcībnespējas ierobežošanas. Dalībnieki vienojās, ka jo īpaši pagaidu aizgādību būtu jānodibina tādos gadījumos, kad rīcībnespējas ierobežošana personai būtu nesamērīga, un tāpēc būtu jāpaplašina un skaidrāk jānosaka pagaidu aizgādības nodibināšanas pamati. Papildus sanāksmes dalībnieki vienojās pagarināt jau šobrīd likumprojektā iestrādāto viena gada termiņu, uz kuru var nodibināt pagaidu aizgādību, līdz diviem gadiem. Šādi tiks nodrošināta personas tiesību aizsardzība augstākā mērā, piešķirot tiesai plašāku rīcības brīvību.

3) papildināt likumu ar 356.¹ pantu šādā redakcijā:

„Persona nav ierobežojama personiskajās nemantiskajās tiesībās, kā arī, lai tā varētu aizstāvēt savas tiesības un likumiskās intereses iestādēs un taisnīgā tiesā saistībā ar tās rīcībnespējas un brīvības ierobežojumiem, domstarpībām, strīdiem ar aizgādņi un aizgādņa iecelšanu un atcelšanu.”

Līdz ar to nepieciešams izslēgt likumprojekta 358.¹ panta trešo un ceturto daļu, kā arī likumprojekta „Grozījumi Civillikumā” 14.priekšlikuma trešo un ceturto daļu.

4) likumprojekta 355.pantā:
izteikt otro daļu šādā redakcijā:

„Aizgādņībā esošās personas viedoklis jāņem vērā, ja vien tas neapdraud pašas personas labklājību, veselību, dzīvību vai citas intereses. Aizgādnis, pildot aizgādņa pienākumus, noskaidro aizgādņībā esošās personas viedokli, ja vien viņa spēj to formulēt, un rīkojās personas interesēs.”

papildināt ar trešo daļu šādā redakcijā:

„Aizgādņībā esošās personas domstarpības ar aizgādni vispirms izšķir bāriņtiesa, bet strīdu pēc tam tiesā.”

Līdz ar to nepieciešams izslēgt likumprojekta 360.panta otro daļu, likumprojekta 358.¹ panta otrās daļas otro teikumu, likumprojekta 14.priekšlikuma otro daļu un 17.priekšlikumā norādīto 364.³ pantu.

Iepriekš minētie 3. un 4.punktā paredzētie precizējumi nepieciešami tiesiskās skaidrības nodrošināšanai. Ņemot vērā to, ka principi attiecībā uz aizgādņības nodibināšanu gadījumos, kad personai tiek ierobežota rīcībspēja, un gadījumos, kad personas rīcībspēja netiek ierobežota (pagaidu aizgādņība), ir vienādi, tie būtu iekļaujami vispārīgajos noteikumos. Tas attiecas uz tādiem principiem kā, piemēram, viedokļa uzklauššana, strīdu risināšana ar aizgādni un gadījumi, kad persona nav ierobežojama, kas attiecināmi ir ietverti šajos priekšlikumos.

Vienlaikus lūdzu Saeimas Juridisko komisiju vērtēt iespēju virzīt šādus priekšlikumus **likumprojektam „Grozījumi Civilprocesa likumā”**:

1) izslēgt 268.panta otrās daļas 1.punktu, lai nerastos šaubas, ka personas rīcībspēju var ierobežot pretēji Latvijas Republikas Satversmē noteiktajam;

2) izslēgt 277.³panta otrajā daļā vārdus „ja to atļauj šīs personas veselības stāvoklis”, lai nodrošinātu konsekvensi ar likumprojekta 266.panta trešās daļas redakciju;

3) izslēgt 267.panta trešo daļu, lai nedublētu tiesisko regulējumu, kāds ir ietverts likumprojekta „Grozījumi Civilprocesa likumā” priekšlikumos pirms trešā lasījuma 267.¹ panta redakcijā;

4) aizstāt likumprojekta „Grozījumi Civilprocesa likumā” 270.¹¹ pantā vārdus „vienu gadu” ar vārdiem „diviem gadiem”, lai tiesisko regulējumu saskaņotu ar pagaidu aizgādņības regulējumu Civillikumā.

Ar cieņu,
ministrs

J. Bordāns